

Ministerstwo Zdrowia
Departament
Zdrowia Publicznego

Warszawa, 16 marca 2022 r.

ZPŚ.055.6.2022.JP

**Zawiadomienie o sposobie załatwienia petycji
w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych przeciw COVID-19**

na podstawie art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. z 2018 r. poz. 870) zawiadamiam, że wszystkie działania podejmowane i prowadzone w związku z trwającym stanem epidemii znajdują swoją podstawę prawną w prawie polskim. Nie znajduje uzasadnienia zaplanowanie i wdrożenie działań mających na celu zmianę, bądź uchylenie przepisów prawa nakładających obowiązek szczepień przeciw Covid-19 na osoby wykonujące zawód medyczny w podmiotach wykonujących działalność leczniczą, osoby wykonujące czynności zawodowe w tych podmiotach, inne niż wykonywanie zawodu medycznego oraz osoby zatrudnione i osoby realizujące usługi farmaceutyczne, zadania zawodowe lub czynności fachowe w aptece ogólnodostępnej lub punkcie aptecznym.

UZASADNIENIE

Uwzględniając istniejące uwarunkowania prawne w pierwszej kolejności należy mieć na uwadze, że na podstawie art. 68 ust. 4 Konstytucji RP władze publiczne (w tym Minister Zdrowia) są obowiązane do zwalczania chorób epidemicznych. Zasadnicze działania

podejmowane w związku z pandemią COVID-19 odbywają się w głównej mierze na podstawie ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2021 r. poz. 2069, z późn. zm.) dalej zwana „ustawa zakaźna”. Przepisy ustawy zakaźnej określają zasady i tryb zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Należy podkreślić, że zarówno ustawa zakaźna, jak i wydane na jej podstawie rozporządzenia (akty wykonawcze do niej) są prawem powszechnie obowiązującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Tym samym to przede wszystkim normy prawne ustawy zakaźnej oraz wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych musiały zostać wzięte pod uwagę przy zwalczaniu COVID-19. Powyższe wyraźnie stwierdza art. 87 konstytucji RP, zgodnie z którym źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia. Przepisy aktów wykonawczych są niezbędne dla obowiązującego podejścia normatywnego związanego z wprowadzonym stanem epidemii i potrzebą zwalczania choroby zakaźnej jaką jest COVID-19. Przy czym, jak wskazuje orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, ograniczenie praw jednostki jest możliwe w sytuacji konfliktu dwóch wartości: z jednej strony ochrony konstytucyjnej wolności lub prawa jednostki, z drugiej strony ochrony bezpieczeństwa lub porządku publicznego, ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej albo wolności i praw innych osób (wyrok z 29 stycznia 2002 r., K 19/01). Przy czym samo podstawowe ograniczenie następuje z mocy przepisów ustawy zakaźnej, natomiast jego dookreślenie jest zawarte w rozporządzeniu i należy je rozpatrywać jako przesłankę konstytucyjną wynikającą z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP, która wskazuje na konieczność wydania rozporządzenia w celu wykonania ustawy. Takie podejście normotwórcze pozwala na jego uznanie za zasadne w myśl postanowień art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Warto nadmienić, że aktualnie w RP istnieje obowiązek szczepień ochronnych obejmujący 14 chorób zakaźnych, które określone zostały w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 753). Z kolei w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz. U. z 2022 r. poz. 340), stanowiącym wykonanie upoważnienia ustawowego z art. 46 ust. 4 pkt 7 ustawy zakaźnej, określony został obowiązek szczepień przeciwko COVID-19 dotyczący wyłącznie osób wykonujących zawód medyczny w podmiotach wykonujących działalność leczniczą, osób wykonujących czynności zawodowe w tych podmiotach, inne niż wykonywanie zawodu medycznego oraz osoby zatrudnione i osoby realizujące usługi

farmaceutyczne, zadania zawodowe lub czynności fachowe w aptece ogólnodostępnej lub punkcie aptecznym. Jednocześnie zarówno obowiązki dla pracodawcy jak i pracownika zawarte zostały w przepisach ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1320, z późn. zm.)

Przy czym stanowisko Ministra Zdrowia w przedmiocie sprawy zostało opublikowane na stronie Urzędu pod linkiem:

<https://www.gov.pl/web/zdrowie/obowiazek-szczepienia-sluzb-medycznych>

Przy typowaniu grup osób zobowiązanych do szczepienia przeciw COVID-19 kierowano się potrzebą zabezpieczenia grup zawodowych strategicznych z punktu widzenia działania państwa w czasie pandemii, odpowiadających za funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia oraz studentów kształcących się na kierunkach przygotowujących do wykonywania zawodu medycznego, o którym mowa w art. 68 ust.1 pkt 1-8 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, którzy również mogą uczestniczyć przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych jak również obsłudze pacjenta.

Obecnie w niektórych państwach UE oraz w innych państwach rozwiniętych podobne rozwiązania zostały przyjęte albo ich przyjęcie jest rozważane.

Biorąc pod uwagę definicję i znaczenie pojęcia „profilaktyki” jako działań mających na celu zapobieganie chorobom i innym zaburzeniom w stanie zdrowia poprzez ich wczesne wykrycie i leczenie (def. Światowej Organizacji Zdrowia) wskazać należy, że brak jest działań alternatywnych dla zastosowania szczepień ochronnych w zapobieganiu konkretnej chorobie zakaźnej, w tym COVID-19 w ramach profilaktyki swoistej I fazy. Podkreślić należy, że profilaktyka I fazy dotyczy ludzi zdrowych, całej populacji lub co najmniej znacznej jej części i obejmuje działania najwcześniejsze, których celem jest uprzedzenie potencjalnego pojawienia się danej choroby zakaźnej. Szczepionka to produkt leczniczy podawany w celu wytworzenia odporności przeciw wybranym, groźnym chorobom zakaźnym. Odporność przeciw danej chorobie można nabyć na drodze jej przechorowania lub po szczepieniu. W przypadku wystąpienia choroby należy liczyć się z możliwym ciężkim przebiegiem i ryzykiem groźnych dla zdrowia i życia powikłań. Należy również liczyć się z tym, że w przypadku wielu chorób, w tym COVID-19 nie ma skutecznych metod leczenia.

Mając powyższe na względzie wskazać należy, że nie wynaleziono skuteczniejszej metody zapobiegania groźnym, śmiertelnym chorobom, w tym COVID-19, niż szczepienie przeciw tej chorobie. Tak więc podkreślam, że w czasie stanu epidemii COVID-19 zasadne jest i pożądane wdrożenie działań profilaktycznych w odniesieniu do grup osób określonych przepisami ww. rozporządzenia, które mają bezpośredni kontakt

z pacjentami przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych. Wprowadzone rozwiązanie przyczyni się do ograniczenia rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2 w społeczeństwie.

Powszechność szczepień ochronnych ma za zadanie zarówno zapewnienie ochrony przed chorobami zakaźnymi tych osób, które zostały zaszczepione, jak również – przez przerwanie krążenia patogenów w populacji i powstanie odporności zbiorowskiej – ochronę tych osób, które ze względów zdrowotnych nie mogą być poddane szczepieniom (osoby chore na choroby nowotworowe, w tym dzieci z wrodzonymi lub nabytymi niedoborami odporności). Z drugiej strony, solidarność programów powszechnych szczepień w innych krajach Unii Europejskiej wyraża się w zapewnieniu osobom zaszczepionym środków prawnych umożliwiających szybkie uzyskanie świadczenia pieniężnego w związku z zaistniałymi niepożądanymi odczynami poszczepiennymi, bez konieczności odwoływania się do długotrwałej procedury postępowania przed sądami powszechnymi.

Mając powyższe na uwadze, wskazać należy, że przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r. poz. 64) regulują kwestie odszkodowań za Niepożądane Odczyny Poszczepienne. Przedmiotowymi przepisami wprowadzone zostały rozwiązania służące zapewnieniu osobom zaszczepionym środków prawnych umożliwiających szybkie uzyskanie świadczenia pieniężnego w związku z zaistniałymi niepożądanymi odczynami poszczepiennymi po szczepieniu przeciw COVID-19 bez konieczności odwoływania się do długotrwałej procedury postępowania przed sądami powszechnymi. W przepisach ww. ustawy został określony tryb i sposób postępowania w przypadku, gdy u osoby, u której wykonano szczepienie ochronne, wystąpiły działania niepożądane wymienione w Charakterystyce Produktu Leczniczego, o której mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne. Celem rozwiązań jest faktyczna finansowa pomoc osobie zaszczepionej, u której wystąpiły powikłania po szczepieniu. Świadczenia kompensacyjne są uzyskiwane na drodze decyzji administracyjnej wydanej przez Rzecznika Praw Pacjenta w wyznaczonym przepisami terminie na rozpatrzenie wniosku o przyznanie świadczenia kompensacyjnego. Szczegółowe informacje dotyczące Funduszu Kompensacyjnego szczepień ochronnych dostępne są pod linkiem: <https://www.gov.pl/web/rpp/fundusz-kompensacyjny> na stronie Rzecznika Praw Pacjenta.

Niezależnie od uzyskanego świadczenia w ramach Funduszu, osoba która zdecyduje się na złożenie pozwu przed Skarbem Państwa o wypłatę zadośćuczynienia lub

odszkodowania, w związku z wystąpieniem działań niepożądanych po szczepieniu, ma prawo do dochodzenia swoich praw w postępowaniu sądowym.

Biorąc pod uwagę działania prowadzone w związku z pandemią COVID-19 wywołaną wirusem SARS-CoV-2, podkreślam że niewątpliwie istotne jest dostarczanie społeczeństwu wyłącznie informacji wiarygodnych, opartych na faktach, dostępnych na portalach instytucji odpowiedzialnych za zdrowie społeczeństwa, m. in. instytucji kontrolujących, jak Główny Inspektorat Farmaceutyczny, Główny Inspektorat Sanitarny, Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych oraz instytucji badawczych, w szczególności Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny czy Polska Akademia Nauk.

Reasumując uznać należy, że wszystkie działania podejmowane i prowadzone w związku z trwającym stanem epidemii (ze względu na sytuację epidemiologiczną w kraju) znajdują swoją podstawę prawną w prawie polskim. Nie znajduje uzasadnienia zaplanowanie i wdrożenie działań mających na celu uchylenie, bądź zmianę przepisów prawa nakładających obowiązek szczepień przeciw Covid-19 na osoby wykonujące zawód medyczny w podmiotach wykonujących działalność leczniczą, osoby wykonujące czynności zawodowe w tych podmiotach, inne niż wykonywanie zawodu medycznego oraz osoby zatrudnione i osoby realizujące usługi farmaceutyczne, zadania zawodowe lub czynności fachowe w aptece ogólnodostępnej lub punkcie aptecznym.

Z poważaniem

Dariusz Poznański

Dyrektor

/dokument podpisany elektronicznie/